

Информација о Европској одбрамбеној агенцији

Европска одбрамбена агенција (ЕДА) је основана одлуком (заједничком акцијом) Савета министара 2004. године. Основни циљ Европске одбрамбене агенције је **развој одбрамбених капацитета у области управљања кризама и унапређење сарадње у области развоја наоружања**. Такође, циљ је јачање европске индустријске и технолошке базе у области наменске индустрије, како би створила конкурентно тржиште наоружања и опреме и да унапреди истраживање.

Све чланице ЕУ, сем Данске (која не учествује у дефинисању и спровођењу одлука и акција ЕУ које имају одбрамбене импликације), учествују у раду Европске одбрамбене агенције. Оне су „акционари“ (власници) ЕДА и чланови су њеног Управног одбора, уплаћују годишњи буџет, њихови експерти учествују у активностима ЕДА, инвестирају у пројекте и програме како би унапредили капацитете. Тако је Агенција у рукама држава које у њој учествују, посебно њихових министарстава одбране.

На челу ЕДА се налази Високи представник ЕУ за спољну и безбедносну политику, баронеса Кетрин Ештон, која је задужена за деловање и организацију Агенције. Управни одбор чине представници држава учесница у раду ЕДА, главни је орган за доношење одлука, а најмање два пута годишње се састаје у формату Министара одбране. Главни менаџер ЕДА је главни административац и одговоран је за координисање и функционисање ЕДА. Европска комисија је члан Управног одбора, али нема право гласа, и може учествовати у програмима и пројектима Агенције.

Главне области деловања:

- **Развој одбрамбених капацитета у области управљања кризама** – ЕДА дефинише будуће потребе за одбрамбеним капацитетима, координира спровођење тог плана и хармонизацију војних потреба, предлаже области за сарадњу у оперативном домену,
- **Унапређење сарадње у наоружању и војној опреми** – предлаже нове пројекте, координира постојеће програме и сама управља неким од њих,

- Јачање индустријске и технолошке основе у области одбране и настоји да створи **конкуретно европско тржиште наоружања и војне опреме** – развија одговарајуће политике и стратегије, као и хармонизује правила и уредбе у овој области,
- Јачање ефикасности **заједничког истраживања и развоја у области одбране**, са циљем да се остваре захтеви за развојем одбрамбених капацитета.

ЕДА успоставља сарадњу са међународним организацијама (НАТО) или са трећим државама (недавно се програмима придружила Швајцарска). У оквиру свог мандата ЕДА може да **склапа административне аранжмане са трећим државама**, организацијама и ентитетима и успоставља сарадњу на програмима и пројектима. Постоје два типа програма и пројеката ЕДА: категорија А и категорија Б као и мешовити програми из обе категорије.

Програми и пројекти А категорије углавном се односе на заједничка улагања у циљу заштите иновативних концепата и нових технологија. Они су отвореног типа са тенденцијом учешћа што већег броја земаља. Програме и пројекте из категорије Б може предложити једна или више држава чланица, али ови програми имају ограничен број учесника. Програми су засновани на принципима "ко учествује, одлучује" и "променљиве геометрије", тј. система ротације експерата у складу са националним интересом.

На основу првих процена Сектора за материјалне ресурсе МО РС **Србија би имала интерес** да сарађује у областима:

1. **безпосадних копнених платформи (Unmanned Ground Vehicles)**
2. **одбране од сајбер напада (Cyber Defence) и**
3. **опреме војника (Soldier Equipment).**

Имајући у виду да све државе чланице ЕУ прихватају **војне стандарде** које развија НАТО Савезничка команда за операције, поред учешћа у механизмима Партнерства за мир, Србија кроз сарадњу са ЕДА може **олакшати имплементацију тих стандарда у јединицама Војске Србије**. То ће унапредити **интероперабилност** са државама чланицама ЕУ, а тиме омогућити учешће јединица ВС у борбеним групама ЕУ.

Такође, у процесу набавке наоружања и војне опреме ЕДА блиско сарађује са НАТО употребљавајући **механизме заједничког коришћења ресурса** (*pooling and sharing* и *smart defence*) и тиме смањује трошкове набавке наоружања. Обзиром да смо у статусу партнерства са НАТО док је стратешки спољнополитички циљ Републике Србије чланство у ЕУ, сарадња у овом домену са ЕДА је много изгледнија.

Партнерски однос са ЕДА отвара **могућност већег коришћења потенцијала наменске индустрије** и њеног унапређења. Интегративним процесима Србија својој наменској индустрији **отвара нова тржишта а коришћењем развојних и истраживачких програма и пројеката ЕДА отвара могућност даљег унапређења војне технологије.**